

Lidmilová, Jarmila

Obyvatelstvo a životní úroveň v přítomnosti

In: Jeřábek, Richard. *Proměny jihomoravské vesnice : (národopisné studie z Brumovic)*. Vyd. 1. V Brně: Univerzita J.E. Purkyně, 1981, pp. 45-58

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/121784>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

OBYVATELSTVO A ŽIVOTNÍ ÚROVEŇ V PŘÍTOMNOSTI

Demografická charakteristika

Obec Brumovice patří počtem 1103 obyvatel do velikostní skupiny obcí s 1000—1999 obyvateli. Takových obcí je na území Jihomoravského kraje 13,7 ‰ a v celé ČSR 31,6 ‰. V celkové struktuře obcí ČSR je tato skupina nejpočetnější. Spolu s nedalekými obcemi Vrbice a Kobyli tvoří Brumovice aglomeraci, jejímž spádovým střediskem je obec Kobyli s 2266 obyvateli.¹

V současné době má obec rozlohu 1084 ha, což je o 1 ha méně, než při sčítání lidu v roce 1921. Od té doby vzrostl počet domů z 298 na 355. Nejvíce nových domů přibýlo v letech 1921 až 1930, kdy se jejich počet zvýšil na 352.² V období válečných let nejsou změny počtu obytných domů zachyceny. Odchod obyvatel za prací do měst a snížení populačního přírůstku v období druhé světové války způsobily úbytek obyvatelstva Brumovic na 1168 z 1394 v roce 1921. Ve srovnání s předválečným obdobím poklesl počet obyvatel o 16,2 ‰, což je úbytek dosti značný. Od konce padesátých let se poněkud zvýšil, poněvadž do plodnostního věku dospěly silné poválečné ročníky.

Rok	Plocha v ha	Počet domů	Přítomné obyvatelstvo		Náboženství		
			celkem	z toho ženy	kato- lické	evange- lické	židovské
1921	1 085	298	1 394	750	1 149	224	20
1930	1 085	352	1 379	.	1 112	239	15
1947	.	.	1 180
1948	.	.	1 150
1949	1 085	.	1 150
1955	1 085	350	1 168
1961	.	.	1 212
1965	1 084	358	1 212
1970	1 084	355	1 103	572	.	.	.

¹ Stav ze sčítání lidu, domů a bytů k 1. 12. 1970.

² *Statistický lexikon obcí v Republice československé II. Země Moravskoslezská*, Praha 1935.

Při sčítání lidu v letech 1921 a 1930 byla zachycena též náboženská konfese vesničanů. Převládali katolíci, kteří v těchto letech tvořili 81,5 % veškerého obyvatelstva. Evangelíků bylo 16,7 % a 1,3 % brumovických občanů tvořili židé. V poválečných letech se údaje o náboženství obyvatelstva již nesledovaly.

Stav a věkové složení obyvatel

Z celkového počtu obyvatel tvoří mládež do 15 let 19,8 %, obyvatelstvo v produktivním věku (ženy 15—54 let, muži 15—59 let) 52,7 % a obyvatelstvo v poproduktivním věku (ženy nad 55 let, muži starší 60 let) 27,5 %. Ve srovnání s populací Jihomoravského kraje, v němž tvoří osoby v poproduktivním věku 21,6 % z celkového počtu obyvatel, má obyvatelstvo Brumovic vyšší podíl starších lidí. Podíl nejmladší skupiny obyvatelstva Jihomoravského kraje (do 15 let) činí 22,1 %. Rovněž podíl obyvatelstva v produktivním věku je v kraji vyšší, než v obci Brumovice (56,3 % z celkového počtu obyvatel). Z uvedených údajů je tedy patrné, že Brumovice jsou populačně dosti starou obcí. Nejpočetnější věkovou skupinu v Brumovicích tvoří občané 20—24letí (10 %), dále jsou přibližně stejně procentuálně zastoupeny věkové skupiny 10—19letých a 60—69letých. Jedním z nejnižších podílů z celkového počtu obyvatel Brumovic je zastoupena věková skupina 30—34letých občanů

VĚKOVÁ STRUKTURA OBYVATELSTVA

Věková skupina	Absolutní počty			Struktura v procentech		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
0—4	36	34	70	6,8	5,9	6,3
5—9	37	33	70	7,0	5,8	6,3
10—14	44	34	78	8,3	5,9	7,1
15—19	46	38	84	8,7	6,6	7,6
20—24	63	47	110	11,8	8,2	10,0
25—29	27	29	56	5,1	5,1	5,1
30—34	19	16	35	3,6	2,8	3,2
35—39	27	29	56	5,1	5,1	5,1
40—44	27	37	64	5,1	6,5	5,8
45—49	40	55	95	7,5	9,6	8,6
50—54	31	26	57	5,8	4,5	5,2
55—59	25	36	61	4,7	6,4	5,5
60—64	40	46	86	7,5	8,0	7,8
65—69	34	46	80	6,4	8,0	7,2
70—74	18	25	43	3,4	4,4	3,9
75—79	11	25	36	2,1	4,4	3,3
80—84	2	8	10	0,4	1,4	0,9
85+	4	8	12	0,7	1,4	1,1
Úhrn	531	572	1 103	100,0	100,0	100,0
Průměr. věk	35,9	41,1	38,3	x	x	x
0—14	117	101	218	22,0	17,7	19,7
15—59	305	313	618	57,5	54,7	56,0
60+	109	158	267	20,5	27,6	24,3

(3,2 ‰), zejména pak žen v tomto věku je málo (2,8 ‰ z celkového počtu brumovických žen).

Nejstarší věkové skupiny jsou zastoupeny dosti početně. V obci žije celkem 12 občanů starších 85 let, z toho 8 žen. Obyvatelů 70—84letých je celkem 58. Skutečnost, že obec je v současné době populačně starší, dokládá porovnání průměrného věku obyvatelstva Jihomoravského kraje, ve kterém je průměrný věk mužů 33,8 let a žen 36,8 let, zatímco v Brumovicích je průměrný věk mužského pohlaví 35,9 let, u žen dokonce 41,1 let. Tato věková struktura nasvědčuje celkovým tendencím na současném venkově — postupné stárnutí venkovského obyvatelstva a odliv mladých především do průmyslových center a do městských aglomerací.

Pohyb obyvatelstva

V Brumovicích došlo za posledních 10 let k úbytku obyvatel o 109 osob, přičemž počet domů se nijak podstatně nezměnil; tím se tedy úroveň bydlení značně zvýšila. Od sčítání v roce 1961 do dalšího sčítání lidu, domů a bytů je k dispozici časová řada přirozeného mechanického pohybu obyvatelstva.

Rok	Narození			Zemřelí			Přirozený přírůstek		
	celkem	v tom		celkem	v tom		celkem	v tom	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
1961	15	12	3	15	9	6	—	3	—3
1962	6	5	1	16	8	8	—10	—3	—7
1963	22	10	12	13	9	4	9	1	8
1964	11	4	7	16	8	8	—5	—4	—1
1965	14	6	8	16	8	8	—2	—2	—
1966	18	12	6	14	7	7	4	5	—1
1967	12	6	6	22	12	14	—10	—6	—4
1968	17	4	13	12	6	6	5	—2	—7
1969	8	4	4	19	12	7	—11	—8	—3
1970	11	11	—	16	7	9	—5	4	—9
Celkem	134	74	60	159	86	73	—25	—12	—13
1971	19	.	.	13	.	.	6	.	.
1972	23	.	.	14	.	.	9	.	.
1973	19	.	.	18	.	.	1	.	.
1974	23	.	.	16	.	.	7	.	.

Zatímco v Jihomoravském kraji připadalo v roce 1970 na 1000 obyvatel 14,9 živě narozených dětí, v břeclavském okrese 16,9, v Brumovicích činí tento podíl 10,9. Úmrtnost obyvatelstva Brumovic byla v roce 1970 dosti výsoká. V přepočtu na 1000 obyvatel zemřelo 14,5 obyvatel, zatímco v okrese 11,1 a v kraji 12,2 osob. Vyšší úmrtnost obyvatel Brumovic je způsobena specifickou věkovou strukturou s početným zastoupením starší generace.

V průběhu let 1961—1970 silně kolísal v Brumovicích počet narozených dětí. Pouze 6 se jich narodilo v roce 1962, zatímco během roku 1963 se narodilo 22 dětí, z toho 12 děvčat. Ve stejném roce zemřelo pouze 13 obyvatel, takže přirozený přírůstek činil 9 obyvatel, z toho 8 pohlaví ženského. Za desetileté období mezi sčítáními lidu v roce 1961 a 1970 se vyskytl pouze v letech 1963 a 1968 kladný přírůstek, což znamená, že v Brumovicích obyvatel přibývalo, nikoli ubývalo jako v ostatních letech desetiletí. Od roku 1970 bylo zaznamenáno zvýšení počtu narozených při zhruba stejném úbytku obyvatel úmrtím. Tak jako v celé republice, projevila se nedávná propopulační opatření na zvýšení počtu narozených dětí též v Brumovicích. Nejvíce dětí od roku 1961 se narodilo v obci v letech 1972 a 1974, ve kterých dosáhl počet živě narozených dětí 23. V důsledku zvýšení počtu narozených při zhruba stejném počtu zemřelých se zvýšil přirozený přírůstek obyvatelstva od 1 do 9 osob za rok.

V Brumovicích neustále ubývá obyvatel vystěhováním, nejčastěji se stěhují mladí lidé — ženy ve věku 15—29 let a muži 20—34 let. Je to období, ve kterém se mladí lidé postupně stabilizují, zakládají rodinu a hledají nové pracovní příležitosti. Stěhování je ovlivněno především koncentrací obyvatelstva do větších měst, ve kterých se vyskytuje více pracovních příležitostí a možností uplatnění.³ Míra migrace je určena rovněž socioprofesionální strukturou. Nejpočetnější migrující sociální skupinu tvoří dělníci, nejméně se

MIGRACE OBYVATELSTVA V LETECH 1961—1974

Rok	Přistěhovalí			Vystěhovalí			Migrační přírůstek		
	celkem	v tom		celkem	v tom		celkem	v tom	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
1961	14	8	6	18	14	4	-4	-6	-2
1962	20	12	8	25	18	9	-5	-4	-1
1963	37	10	27	38	16	22	-1	-6	5
1964	11	7	4	21	10	11	-6	-3	-1
1965	5	3	2
1966	21	13	8
1967	6	4	2
1968	6	3	3	13	.	.	-7	.	.
1969	11	7	4	19	.	.	-8	.	.
1970	9	1	8	17	.	.	-2	.	.
celkem	140	68	72
1971	19	.	.	15	.	.	+4	.	.
1972	13	.	.	13	.	.	0	.	.
1973	7	.	.	29	.	.	-22	.	.
1974	8	.	.	24	.	.	-16	.	.

³ V celém okrese Břeclav ubývá obyvatel stěhováním (v roce 1970 tak ubýlo 314 obyvatel). V roce 1974 se situace poněkud zlepšila, poněvadž se objevily nové pracovní příležitosti. V tomto roce tedy stěhováním ubýlo z břeclavského okresu 96 lidí.

stěhují družstevní rolníci. Směr stěhování určuje množství pracovních příležitostí, výše výtěžků a možnosti bydlení. Pokud obyvatelé Brumovic odcházejí z Jihomoravského kraje, směřují jejich cesty do kraje Severomoravského a Západočeského.

Školní vzdělání

Z 1103 obyvatel Brumovic má 629 obyvatel základní vzdělání, střední školu bez maturity ukončilo 191 občanů (z toho 154 mužů) a maturitu na střední odborné škole složilo 49 obyvatel. Vysokoškolského vzdělání dosáhlo 13 osob, z toho 10 mužů a 3 ženy.

Školní vzdělání	Obyvatelstvo celkem	Muži	Ženy
základní	629	223	406
střední odb. a všeobec. (bez maturity)	191	154	37
úplně střední odbor.	49	27	22
vysokoškolské	13	10	3
děti školního věku	221	117	104
Úhrnem	1 103	531	572

Ekonomická aktivita obyvatelstva a její struktura

V Brumovicích žije 45 % ekonomicky aktivních obyvatel. Důchodci tvoří podíl 25 %. Děti do 15 let představují 20 % a 10 % ekonomické aktivity obyvatelstva tvoří ženy v domácnosti, učni a studenti.

OBYVATELSTVO PODLE POHLAVÍ A EKONOMICKÉ AKTIVITY

Pohlaví	Obyvatelstvo celkem	Z toho					
		osoby ekonom. aktivní	důchodci	ženy v dom.	učni	žáci a stud.	děti do 15 let
Muži	531	278	106	×	20	10	117
Ženy	572	219	173	56	6	14	101
Celkem	1 103	497	279	56	26	24	218

V počtu obyvatel Brumovic mají ženy převahu. Ekonomicky aktivních je více mužů než žen. Důchodkyně tvoří 62 % z celkového počtu důchodců. Do učení chodí převážně chlapci, avšak studuje více děvčat než hochů.

Poněvadž v obci není dostatek pracovních příležitostí a škol pro odborná studia, dojíždí obyvatelstvo za zaměstnáním a do škol v blízkých obcích, okresním městě, popřípadě i dále. Obyvatelstvo, které je z různých důvodů

(zaměstnání, studium aj.) v obci přechodně nepřítomno, tvoří 8,7 0/0. V Jiho-moravském kraji je tento podíl 7,2 0/0. Podíl dočasného pobytu mimo trvalé bydliště je v menších obcích větší, než ve městech, popřípadě ve střediscích spádových oblastí.

OBYVATELSTVO PODLE DRUHU POBYTU A POHLAVÍ

Pohlaví	Bydlící obyvatelstvo	Bydlící a přítomné obyv.	Dočasně nepřítomné obyvatelstvo			
			celkem	z důvodu		
				zaměst.	studie, učení	ostat.
muži	531	460	71	42	18	11
ženy	572	547	25	10	9	6
celkem	1 103	1 007	96	52	27	17

Zatímco z celkového počtu obyvatelstva Jihomoravského kraje, které má trvalé bydliště v kraji a je dočasně nepřítomno, činí podíl nepřítomných z důvodu zaměstnání 43 0/0, v Brumovicích je zmíněný podíl 54 0/0. Ze studijních důvodů je pak v Brumovicích dočasně nepřítomno 28 0/0 obyvatelstva, v Jiho-moravském kraji je studujících mimo kraj 39 0/0 z celkového počtu přechodně nepřítomného obyvatelstva.

Z celkového počtu brumovických obyvatel je 45,1 0/0 ekonomicky aktivních, zatímco v Jihomoravském kraji je to 49,7 0/0. U žen Jihomoravského kraje je ekonomická aktivita 44,5 0/0 a v Brumovicích pouze 38,3 0/0. Tento rozdíl je způsoben specifickou sociální a věkovou strukturou brumovického obyvatelstva.

SOCIÁLNÍ STRUKTURA OBYVATELSTVA

Pohlaví	Obyvatelstvo ekonomicky aktivní	Z toho		
		dělníci	zaměstnanci	družstevníci
muži	278	141	36	98
ženy	219	45	33	135
celkem	497	186	74	233

Družstevní rolníci, a to zejména ženy, tvoří 46,9 0/0 ekonomicky činného obyvatelstva v Brumovicích. Ze všech ekonomicky aktivních žen v Brumovicích je více než polovina družstevnic (61,6 0/0), 20,5 0/0 brumovických žen jsou dělnice. Zbytek připadá na zaměstnankyně. U mužů se sociální struktura poněkud liší od struktury žen. Z ekonomicky aktivních mužů tvoří nejvyšší podíl dělníci 50,7 0/0, družstevníků je 35,3 0/0 a 14 0/0 zaměstnanců. V okrese Břeclav tvoří 63 0/0 dělníci a 16,3 0/0 družstevní rolníci z celkového počtu ekonomicky aktivních mužů. 52,6 0/0 žen okresu Břeclav pracuje jako dělnice, družstevnice tvoří 23,8 0/0 ekonomicky aktivních žen.

Z ekonomické aktivity obyvatelstva a ze sociální struktury mužů i žen je patrné, že pracovní příležitosti, které se v Brumovicích naskýtají, nestačí krýt požadavky obyvatel. Většina ekonomicky aktivního obyvatelstva dojíždí za prací buď do sousedních obcí nebo do sousedního okresu Hodonín. Je zajímavé, že do okresního města Břeclavi dojíždí nepatrné procento obyvatel.

BYDLÍCÍ OBYVATELSTVO EKONOMICKY AKTIVNÍ PODLE VYJÍŽDKY Z OBCE

Frekvence, vzdálenost, dopravní prostředek, centra dojíždky	Osoby ekonomicky aktivní			Žáci, studenti, učni
	celkem	muži	ženy	
Celkový počet osob v tom:	497	278	219	268
— pracujících v obci	276	122	154	165
— vyjíždějících z obce	221	156	65	103
z toho denně	148	98	50	73
týdně	51	42	9	30
Doba jedné cesty do 30 minut	10	8	2	37
30—60 minut	35	17	18	19
60—120 minut	122	88	34	22
nad 120 minut	54	43	11	25
Dopravní prostředek autobus ČSAD	89	50	39	63
vlak	10	8	2	3
autobus + vlak	98	76	22	30
jiný	24	22	2	7
Centrum dojíždky Břeclav, Charvátská	25	18	7	2
Nová Ves, Poštorná	43	23	20	5
Hustopeče	7	5	2	3
Klobouky	7	7	—	—
Podivín	19	9	10	—
Velké Pavlovice	28	16	12	55
Jiné obce okresu	80	66	14	33
obce jiného okresu	10	10	—	3

Z 497 pracujících osob je zaměstnáno 276 v obci, přitom žen pracuje v místě bydliště 70 % z celkového počtu ekonomicky činných žen, mužů pouze 43,9 %. Ženy pracují převážně v místním JZD, muži dojíždějí za prací nejvíce do sousedního hodonínského okresu. Za zaměstnáním dojíždějí muži i ženy většinou do Hustopeče, kde skýtají pracovní příležitosti závody NHKG, Plynokov a Jihomov, do Velkých Pavlovic (ženy do drůbežářského závodu), do Klobouk (Chemoplast) a do Podivína. Do jiného kraje vyjíždějí za prací pouze muži. Doba jedné cesty trvá převážně části dojíždějících od 60 do 120 minut, nepoužívanější dopravní prostředek je autobus, popřípadě

kombinace vlaku a autobusu. Z celkového počtu obyvatel Brumovic vyjíždějících za prací vyjíždí 23,1 % jednou týdně. Z 51 týdně vyjíždějících pracovníků je 9 žen. Dojíždka do zaměstnání je náročná na čas a mnohdy je spojení do místa bydliště nepřilíš časté.

Z Brumovic do okolních obcí za hranice okresu vyjíždějí nejen pracující, ale i studující mládež a učni. Z 268 učňů a studentů vyjíždí z obce 38,4 % a převážná část se jich opět vrací večer zpět. Z vyjíždějících studentů a učňů jich 29,1 % zůstává během týdne mimo domov a vrací se v pátek. Značná část z nich se připravuje pro budoucí povolání v okrese Hodonín.

Porovnáme-li vyjíždku ekonomicky aktivního obyvatelstva v Brumovicích s věkovou strukturou, zjistíme, že nejčastěji vyjíždějí z obce obyvatelé 20 až 29letí, a to jak muži, tak i ženy. Vyjíždějících mužů je však podstatně více. Z celkového počtu ekonomicky aktivních 20—29letých mužů jich z obce vyjíždí 70,1 %. U žen stejného věku činí tento podíl 57,4 %.

Další početnou vyjíždějící skupinu tvoří muži ve věku 40—49 let. Vyjíždí jich za prací sice méně než mužů 20—29letých, ale přesto je tento podíl dosti vysoký. Z celkového počtu pracujících 40—49letých mužů 66,2 % dojíždí do zaměstnání mimo Brumovice.

OBYVATELSTVO EKONOMICKY AKTIVNÍ DOJÍŽDĚJÍCÍ ZA PRACÍ PODLE VĚKU A POHLAVÍ

Věk	Pohlaví	Ekonomicky aktivní celkem	Z nich vyjíždějí z obce	
			absolutně	v procentech
— 19	M	19	9	47,4
	Ž	18	17	94,4
20—29	M	87	61	70,1
	Ž	54	31	57,4
30—39	M	43	21	48,8
	Ž	31	7	22,6
40—49	M	65	43	66,2
	Ž	73	7	9,6
50—54	M	28	13	46,4
	Ž	24	2	8,3
55—59	M	24	7	29,2
	Ž	13	1	7,7
60—64	M	5	1	20,0
	Ž	4	—	×
65+	M	7	1	14,3
	Ž	2	—	×
Úhrn	M	278	156	56,1
	Ž	219	65	29,7

Z vyjíždky za prací a věkové struktury obyvatelstva je patrné profesionální složení obyvatelstva. Vlivem velkých přeměn na vesnici došlo k přesunům obyvatelstva do měst, kde se lépe uplatňují jeho kvalifikační schopnosti. Starší obyvatelstvo zůstává věrně zemědělské výrobě, zatímco mladší obyvatelstvo pokračuje v zemědělské tradici rodičů v menší míře.

V současné době pracuje v zemědělství z 1103 obyvatel 340, z toho je pouze 36 soukromě hospodařících rolníků.

OBYVATELSTVO PODLE ZDROJE OBŽIVY, POHLAVÍ A PŘÍSLUŠNOSTI K HOSPODÁŘSKÝM ODVĚTVĚM

Hospodářské odvětví	Osoby s vlastním zdrojem obživy				Osoby závislé	Úhrn obyvatel
	muži	ženy	celkem	vyjíždějící z obce		
Zemědělství	108	134	242	17	98	340
z toho JZD	95	130	225	2	79	304
Průmysl	78	38	116	91	94	210
z toho dělníci	67	25	92	69	78	170
Zdravotnictví	42	1	43	42	54	97
z toho dělníci	38	—	38	37	50	88
Doprava a spoje	26	7	33	30	31	64
Obchod a veřejné stravování	5	12	17	11	10	27
Ostatní odvětví	19	27	46	30	21	67
Ekonomicky aktivní celkem	278	219	497	221	308	805
Ekonomicky neaktivní	106	173	279	—	19	298
Úhrn	384	392	776	221	327	1 103

V průmyslu pracuje celkem 116 brumovických obyvatel (23,3 0/0 z celkového počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva), z toho 67,2 0/0 mužů. Ve stavebnictví je zaměstnáno 8,6 0/0 obyvatelstva, v dopravě 6,6 0/0, v obchodě a veřejném stravování 3,4 0/0 a v ostatních odvětvích 9,2 0/0. Největší podíl zaměstnaných žen je kromě zemědělství v ostatních odvětvích, na nichž z celkového počtu brumovických obyvatel se podílejí ženy 58,7 0/0. Kromě obyvatel pracujících v zemědělské výrobě, kteří za prací do okolí nedojíždějí, vyjíždí převážná většina obyvatel zaměstnaných v průmyslu, stavebnictví, dopravě, obchodu, veřejném stravování a ostatních odvětvích za prací z Brumovic. Příliv nových poznatků a informací z odlišných prostředí napomáhá ke změnám ve způsobu života a v lidové kultuře.

Bydlení a životní úroveň obyvatelstva

Od sčítání lidu v roce 1921, kdy Brumovice měly 298 obytných stavení, rozrostly se do současné doby o 57 obytných usedlostí při téměř stejné rozloze. Ve dvacátých letech je patrný vzrůst výstavby obytných domů i při snížení počtu obyvatelstva. Statistické záznamy z roku 1955 uvádějí počet 350 obytných domů, začátkem šedesátých let se zvýšil na 358 a v roce 1970 bylo zaznamenáno 355 obytných stavení. Z celkového počtu trvale obydlených usedlostí je ještě 30 0/0 postaveno z nepálených hliněných cihel-kotovic. Od roku 1920 se začala rozšiřovat výstavba rodinných domků a zemědělských

usedlostí,⁴ z cihel (v období let 1920—1945 bylo postaveno celkem 63 domů a zemědělských usedlostí, z nichž u 40 bylo jako stavebního materiálu použito pálených cihel).

Během let se měnil stavební materiál obytných domů nejen v Brumovicích, ale i v celém okrese Břeclav a v Jihomoravském kraji. Zatímco v období před

OBYTNÉ BUDOVY PODLE PŘEVLÁDAJÍCÍHO MATERIÁLU A STÁŘÍ BUDOVY

Doba výstavby	Celkem	Počet trvale obydlených bytů z toho	
		rodinných domků	zemědělských usedlostí
		cihly, panely a skeletové stavby	
— 1869			
1870—1899	16		16
1900—1919	12	2	8
1920—1945	76	35	40
1946—1960	92	43	49
1961—1970	39	19	20
celkem	235	99	133
		nepálené hliněné cihly	
— 1869	14		14
1870—1899	37		37
1900—1919	13	2	11
1920—1945	36	13	23
1946—1960	2		2
1961—1970	1		1
celkem	103	15	88
		úhrn	
— 1869	14		14
1870—1899	53		53
1900—1919	25	4	19
1920—1945	112	48	63
1946—1960	94	43	51
1961—1970	40	19	21
úhrn	338	114	221

⁴ Rozdíl mezi rodinným domkem a zemědělskou usedlostí je charakterizován v metodologických vysvětlivkách k výsledkům sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 1961 takto: rodinný domek — podmínkou je, že dům nemá více obytných místností než 5 (kuchyni v to nepočítaje) nebo při větším počtu obytných místností — obytnou plochu větší než 120 m²; zemědělská usedlost — na stavebním pozemku usedlosti jsou kromě obytného stavení zřízeny vedlejší budovy určené k provozu zemědělské činnosti s obytnou částí usedlosti stavebně souvisejí nebo nesouvisejí.

rokem 1900 byly domy v okrese Břeclav převážně z nepálených cihel a z kamene, postupem doby se začaly stavět domy cihlové.

V současné době je v okrese Břeclav 20,4 % domů z vepřovic a pouze 1,4 % z celkového počtu obydlených budov je kamenných. Jen 1 % všech staveb je kryto břidlicí, ostatní stavení mají střechy kryté běžně užívanými krycími materiály.

K ukazatelům úrovně bydlení patří vybavení bytu sociálním zařízením a velikost obytných prostor na počet osob. Z věkového složení brumovického obyvatelstva plyne, že největší počet domácností je dvoučlenných, dále pak čtyřčlenných a tříčlenných. Charakter zástavby rovněž umožňuje soužití několika rodin ve společné domácnosti. Poněvadž rodinné domky bývají zpravidla prostornější než bytové jednotky a nabízí se u nich možnost rozšiřování obytných prostor, není bytová otázka v Brumovicích tak naléhavá jako ve městech.

ZABYDLENOST TRVALE OBYDLENÝCH BYTŮ

Počet osob v bytě	Celkem bytů	V tom			
		jen obytná kuchyně	1 pokoj s kuchyní	2 pokoje s kuchyní	3 a více pokojů
1	57	2	25	23	7
2	83	1	24	47	11
3	56	2	8	27	19
4	61		4	27	30
5	43		2	19	22
6	31		1	6	24
7	5		1		4
8	4			1	3

Srovnáme-li vybavení bytů sociálním zařízením v městských domech a ve venkovských usedlostech, zjistíme, že v obytných domech městského charakteru je méně bytů nejnižší kategorie — čtvrté. V Brumovicích tvoří podíl

BYDLENÍ

Počet	Celkem absolutně	V %	Z toho			
			rodinné domky absolutně	v %	zemědělské usedlosti absolutně	v %
Domů celkem	355		118		232	
I. kategorie	53	14,9	29	11,8	24	10,3
II. kategorie	33	9,3	18	15,2	15	6,4
III. kategorie	81	22,8	24	20,3	57	24,6
IV. kategorie	172	48,4	43	36,4	127	54,7

bytů čtvrté kategorie 48,4 ‰. V zemědělských usedlostech je méně komfortně vybavených bytů než v rodinných domcích.

Z převážné části jsou byty vybaveny topným zařízením na pevná nebo tekutá paliva. Etážové, ústřední topení nebo elektrická kamna má 25,3 ‰ bytů, ve kterých žije 33,1 ‰ občanů.

ZPŮSOB VYTÁPĚNÍ

Způsob vytápění	Počet	
	bytů	obyvatel
Etážové, ústřední topení, el. kamna	86	365
Kamna na pevná a tekutá paliva	254	738
Celkem	340	1 103

K podstatnému zvýšení kvalitativní struktury bytového fondu došlo především výstavbou po roce 1945, zejména pak v posledních deseti letech. U staršího bytového fondu je zpravidla vyšší podíl bytů nižší kategorie. Nejstarší bytový fond je morálně značně opotřebený a postupem doby bude nahrazen novější výstavbou. Obnova a likvidace postihne především venkovské obce. Největší podíl obnovy postihne zemědělské usedlosti, které byly postaveny do roku 1900. V celém břeclavském okrese činil jejich podíl 61 ‰ a u rodinných domků 16,1 ‰.

Vybavení bytového fondu odpovídá jeho stáří a složení podle budov. Je zřejmé, že venkovské obce mají nižší vybavení bytů než ve městě.

Dalším měřítkem životní úrovně je vybavenost obyvatelstva základními předměty dlouhodobé spotřeby. Z celkového počtu obyvatel Brumovic jich 81 ‰ žije v domácnostech vybavených televizorem, 66 ‰ domácností je vybaveno chladničkou. Elektrická pračka je u 60 ‰ obyvatel ve vlastnictví rodiny. V rodinách 17 ‰ obyvatel je kuchyňský robot.

VYBAVENÍ DOMÁCNOSTÍ

Vybavení domácnosti	Počet	
	bytů	obyvatel
televizor	237	901
elektrická pračka	203	692
chladnička	194	729
kuchyňská linka	22	94
kuchyňský robot	41	191
vyšavač	162	655

Z celkového počtu 340 bytových domácností (domácnost bydlící v jednom bytě nebo rodinném domku, nemusí však společně hospodařit) vlastní 13 ‰

domácností osobní automobil a 17 % motocykl. Až na několik výjimek jsou motorová vozidla garážovaná.

REKREAČNÍ MOŽNOSTI

Rekreační možnosti	Počet	
	bytů	obyvatel
osobní auto	47	208
motocykl (skútr)	58	260
garáž	36	167

Podíl automobilů v Brumovicích je vyšší, než činí průměr v břeclavském okrese, podíl motocyklů naopak nižší. Počet předmětů dlouhodobého vlastnictví svědčí o vysoké vybavenosti domácností nejen dělnických a zaměstnaneckých, ale především obyvatelstva zemědělského. Vyšší vybavení předměty dlouhodobého vlastnictví a dlouhodobé spotřeby je patrné u domácností s větším počtem členů, popřípadě u domácností složených ze dvou nebo více cenзовých domácností.

Vzájemným spojením údajů o domácnostech a jejich členech lze poznat a posoudit úroveň bydlení v existujícím bytovém fondu. Při celkovém počtu 340 bytů a 386 cenзовých domácností připadá v Brumovicích na 1 byt 1,13 cenзовé domácnosti (v břeclavském okrese 1,16). Při sčítání lidu v roce 1970 byla uživatelům bytů položena otázka, zda je společně bydlení chtěné nebo nechtěné. Z celkového hodnocení břeclavského okresu vyplývá, že ze dvou třetin bylo u bytů obývaných dvěma a více cenзовými domácnostmi hospodařícími společně soužití chtěné, u odděleného hospodaření dvou a více domácností bylo soužití z 41 % nechtěné. Specifičnost vesnických sídel a pozůstatek tradice pospolitního života se v Brumovicích projeví 53,5% podílem chtěného soužití.

SOUŽITÍ DVOU A VÍCE DOMÁCNOSTÍ V RODINNÝCH DOMCÍCH A ZEMĚDĚLSKÝCH USEDLOSTECH

Soužití	Počet rodinných domků a zemědělských usedlostí
chtěné	23
nechtěné	10
nezjištěné	10
Celkem	43

Soužití v rodinných domcích a zemědělských usedlostech se projevuje na venkově ve značně větší míře než v bytových domech ve městě. Zčásti je tento fakt ovlivněn malou prostorností bytů v městských bytových jednotkách.

Velký vliv však má specifický charakter venkovského pospolitního života, který se ještě v mnoha směrech jak společenského, tak rodinného života udržuje, i když dochází zejména v posledních letech k velkým přeměnám životního stylu vesnického společenství.⁵

⁵ *Jihomoravský kraj v číslech*, SEVT 1964, s. 424. Tato stat se opírá především o následující prameny a literaturu: 1. *Statistický lexikon obcí v Republice československé II. Morava a Slezsko*, Praha 1924. — 2. *Statistický lexikon obcí v Republice československé II. Země Moravskoslezská*, Praha 1935. — 3. *Seznam obcí v zemi Moravskoslezské podle stavu z konce roku 1946*, Praha 1947. — 4. *Seznam obcí v Republice československé II. Seznam obcí v zemi Moravskoslezské podle stavu z počátku roku 1948*, Praha 1948. — 5. *Seznam obcí v Republice československé I. Seznam obcí v zemích českých podle správního rozdělení z 1. února 1949*, Praha 1949. — 6. *Statistický lexikon obcí Republiky československé 1955*, Praha 1955. — 7. *Statistický lexikon obcí ČSSR*, Praha 1965. — 8. Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 12. 1970. — 9. Metodické vysvětlivky pro publikace výsledků sčítání lidu, domů a bytů 1970 za okresy a vybraná města.